

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zjednodušení nadační listiny nadačního fondu dle NOZ

Právní úprava nadačních fondů, obsažená do 31. 12. 2013 v zákoně č. [227/1997](#) Sb., o nadacích a nadačních fondech, se od 1. 1. 2014 přesunula do zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“). Dle § 3049 odst. 1 ve spojení s § 3049 odst. 3 obč. zák. se nadace a nadační fondy vzniklé podle dosavadních právních předpisů považují za nadace a nadační fondy vzniklé podle občanského zákoníku. Dále dle § 3049 odst. 2 ve spojení s § 3049 odst. 3 obč. zák. zakladatel nadace či nadačního fondu může zakladatelské právní jednání přizpůsobit úpravě zakladatelské listiny podle občanského zákoníku, pokud rozhodnutí, kterým zakladatelské právní jednání mění, doručí příslušnému rejstříkovému soudu nejpozději ve lhůtě dvou let ode dne nabytí účinnosti občanského zákoníku. Lhůta, kdy je zakladatelům umožněno upravit zakladatelská právní jednání nadací či nadačních fondů, tedy uplyne 1. 1. 2016. Vzhledem k blížícímu se konci této lhůty mnoho nadačních fondů v současné době řeší otázku, jakým způsobem mohou nadační listinu[1] upravit a jaké další možnosti jim dává nový občanský zákoník.

Zákon o nadacích a nadačních fondech obsahoval většinu ustanovení, která byla společná pro nadace i pro nadační fondy. Občanský zákoník naopak právní úpravu nadací a nadačních fondů oddělil, když podrobně a rozsáhle upravuje pouze právní poměry nadací, zatímco **právní úprava nadačních fondů je poměrně stručná a ponechává značný prostor zakladateli**. Vzhledem k tomu, že občanský zákoník nestanoví subsidiární použití právní úpravy nadací pro nadační fondy, a to na rozdíl od právní úpravy ústavu, která v § 418 obč. zák. subsidiární použití právní úpravy nadací zakotvuje, shoduje se teorie na tom, že **právní úprava nadačního fondu je autonomní a právní úpravu nadací na právní poměry nadačních fondů ani subsidiárně použít nelze**. [2]

Stručná právní úprava nadačních fondů v občanském zákoníku dává zakladatelům prostor pro určité zjednodušení nadačních listin u nadačních fondů založených podle zákona o nadacích a nadačních fondech, neboť **lze nyní vypustit některá ustanovení, která méně formální úprava nadačních fondů v občanském zákoníku již nevyžaduje**. Zákon o nadacích a nadačních fondech nerozlišoval mezi nadační listinou, kterou se zřizovala nadace, a nadační listinou, kterou se zřizoval nadační fond, a upravoval náležitosti nadační listiny jednotně pro obě právnické osoby. Občanský zákoník upravuje obligatorní náležitosti zakladatelské listiny nadačního fondu samostatně v § 396 obč. zák.

Výroční zpráva a audit

Dle § 25 zákona o nadacích a nadačních fondech byl nadační fond povinen vypracovávat výroční zprávu se zákonem vymezeným obsahem a dle § 26 téhož zákona byl povinen výroční zprávu zveřejnit uložením do sbírky listin u rejstříkového soudu ve lhůtě 30 dnů po jejím schválení správní radou, nejpozději však do konce bezprostředně následujícího účetního období. **Občanský zákoník již v případě nadačních fondů povinnost sestavovat výroční zprávu nezakotvuje** (u nadací je tato povinnost zachována). Nadační fondy, jejichž nadační listina kopírovala výše popsání zákonná ustanovení zákona o nadacích a nadačních fondech, mohou tedy přistoupit ke změně nadační listiny a zakladatelé mohou zvážit, zda povinnost vypracovat výroční zprávu ponechají či ji zcela vypustí, event. mohou upravit obsahové náležitosti výroční zprávy nebo mohou odlišně vyřešit způsob zveřejnění výroční zprávy a tuto zveřejňovat např. pouze v sídle nadačního fondu. Samozřejmě dokud

má nadační fond v nadační listině stanovenou povinnost vypracovávat výroční zprávu, musí se touto povinností řídit. Pouhá změna zákona jej této povinnosti nezproští. Nejprve musí dojít k odpovídající změně nadační listiny.

Další novinkou je, že **pro nadační fondy již není stanovena povinnost nechat ověřit roční účetní závěrku auditorem**. Podle zákona o nadacích a nadačních fondech tuto povinnost měly nadační fondy za kalendářní rok, v němž úhrn celkových nákladů nebo výnosů vykazovaných nadačním fondem převýšil 3 000 000 Kč nebo pokud majetek nadačního fondu byl vyšší než 3 000 000 Kč. Pokud nadační fond má tuto povinnost zakotvenu v nadační listině, lze ji nyní vypustit.

Náklady na správu

Dle zákona o nadacích a nadačních fondech bylo povinnou náležitostí nadační listiny nadace i nadačního fondu stanovení pravidla pro omezení nákladů souvisejících se správou nadace nebo nadačního fondu dle § 22 zákona nebo určení, že pravidlo má být stanoveno statutem nadace nebo nadačního fondu, přičemž toto pravidlo nebylo možné měnit nejméně po dobu pěti let. Občanský zákoník již tuto povinnost nestanoví a **stanovení pravidla pro omezení nákladů souvisejících se správou nadačního fondu již není povinnou náležitostí zakladatelské listiny nadačního fondu** (tato povinnost pak není stanovena ani pro nadace). Toto ustanovení nadační listiny, které každý nadační fond musel obligatorně mít, lze tedy vypustit, event. změnit a upravit si pravidla omezující náklady na správu podle jiného klíče, než jaký nabízel zákon o nadacích a nadačních fondech.

Okruh beneficentů nadačních příspěvků

Dále se v případě nadačního fondu již neuplatní zákaz poskytování nadačních příspěvků členům orgánů, event. revizorovi, který byl upraven v § 21 odst. 5 zákona o nadacích a nadačních fondech. Pro nadace tento zákaz platí i nadále a byl navíc rozšířen i na zaměstnance nadace a osoby jim blízké. Ustanovení upravující nadační fond však žádné takovéto omezení neobsahují. Pokud citované omezení, tj. zákaz poskytování nadačních příspěvků členům orgánů (event. i zaměstnancům a osobám jim blízkým), zakladatelé převzali do nadační listiny nadačního fondu, lze je samozřejmě zachovat a nadále se jím řídit, nicméně **ze zákona již zákaz poskytování příspěvků členům orgánů nadačního fondu (či jeho zaměstnancům) nevyplývá**, proto i taková ustanovení lze vypustit.[3]

Členové orgánů

Občanský zákoník dále vůbec neupravuje délku funkčního období členů orgánů nadačního fondu, přičemž právní úpravu nadací a zde zakotvené pětileté funkční období použít nelze. Teorie absenci zákonné úpravy délky funkčního období pro členy orgánů nadačního fondu interpretuje tak, že (nestanoví-li ani nadační listina konkrétní funkční období) funkční období člena orgánu trvá do té doby, dokud neskončí jiným způsobem (odvoláním, odstoupením, smrtí či zánikem člena orgánu).[4] Zákon o nadacích a nadačních fondech v § 12 odst. 1 stanovil pro členy správní rady a ve spojení s § 19 odst. 1 i pro členy dozorčí rady a dle § 20 odst. 2 i pro revizora funkční období tříleté, pokud nadační listina nestanovila jinak. Je tedy třeba upozornit, že pokud nadační listina nadačních fondů založených dle zákona o nadacích a nadačních fondech délku funkčního období členů orgánů neupravovala vůbec a spoléhala na zákonnou úpravu, občanský zákoník řešení v podobě konkrétního funkčního období již nenabízí. V takovém případě platí, že funkční období členům orgánů těchto nadačních fondů trvá, dokud neskončí jiným způsobem, tj. jiným než uplynutím funkčního období. Pokud se takový model zakladateli nezamlouvá, je třeba do nadační listiny **vložit konkrétní délku funkčního období členů jednotlivých orgánů**.

Zákon o nadacích a nadačních fondech dále obsahoval omezení, že členem správní či dozorčí rady (ani revizorem) nesměla být osoba, která byla sama či osoba jí blízká k nadačnímu fondu v pracovněprávním (nebo obdobném) vztahu. Občanský zákoník toto omezení pro členy orgánů nadačního fondu nepřevzal.[5] Pokud tedy nadační listina nadačního fondu zákonně vyloučení zaměstnanců fondu z členství v orgánech kopírovala, lze tuto podmínku nyní vypustit.

Ostatní možné změny

Na rozdíl od zákona o nadacích a nadačních fondech občanský zákoník nestanoví nadačním fondům zákaz podnikat.[6] Pokud se vidina podnikání nadačního fondu zakladateli nezamlouvá a dosud spoléhal na zákonný zákaz, lze **zákaz či omezení podnikání** zakotvit přímo v nadační listině.

Na závěr jedno doporučení. Možnost upravit nadační listinu nadačního fondu podle občanského zákoníku vyplývá přímo ze zákona a je omezena lhůtou do 1. 1. 2016. Pokud nadační listina sama neobsahuje oprávnění zakladatele za vymezených podmínek nadační listinu měnit i mimo tento rámec, pak doporučuji takové ustanovení při této příležitosti do nadační listiny vložit. Zakladatelé by samozřejmě s jakýmkoli změnami zakladatelského dokumentu měli být opatrní a využívat toto oprávnění po zralé úvaze, nicméně je vhodné si pro případ změny okolností **možnost změny nadační listiny** vyhradit.

JUDr. Katarína Kovaříková Vrablová,
advokát v Ostravě

e-mail: katarina.kovarcik@gmail.com

[1] Občanský zákoník používá sice pro zakladatelské právní jednání nadačních fondů pojem zakládací listina, nicméně zákon o nadacích a nadačních fondech používal souhrnný pojem nadační listina. Vzhledem k tomu, že článek se věnuje primárně možnostem úpravy zakladatelského právního jednání nadačních fondů založených podle zákona o nadacích a nadačních fondech, bude používán termín „nadační listina“.

[2] Blíže viz Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1519 - 1520.

[3] V případě poskytování nadačních příspěvků zaměstnancům či osobám jim blízkým je třeba vzít v úvahu, že v případě těchto osob není příspěvek osvobozen od daně z příjmů (§ 4 odst. 1 písm. k) bod 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů).

[4] Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1541.

[5] Obdobné omezení nalezneme pouze u nadací, u nichž jsou ke členství ve správní, resp. dozorčí radě nezpůsobilé osoby, které jsou vůči nadaci v pracovním poměru (§ 363 písm. b) a § 369 písm. b) obč. zák.).

[6] Zákon sice výslovně žádné omezení podnikání nadačních fondů nestanoví, nicméně je třeba respektovat omezení, která vyplývají ze samotné podstaty nadačního fondu jako fundace, a sice podnikání nemůže být primárním účelem nadačního fondu, ale pouze prostředkem k dosahování účelu nadačního fondu, přičemž výnosy z podnikání je třeba použít právě jen k dosahování účelu nadačního fondu (blíže viz Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1553 - 1555.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)